

Predmet C-682/23**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

15. studenoga 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Curtea de Apel Cluj (Rumunjska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

25. listopada 2023.

Žalitelj:

E. B.SP. Z. O. O.

Druga stranka u žalbenom postupku:

K. P.SP. Z. O. O.

Predmet glavnog postupka

Žalba podnesena Curtei de Apel Cluj (Žalbeni sud u Cluju, Rumunjska), sudu koji je uputio zahtjev, protiv presude kojom je Tribunalul Specializat Cluj (Specijalizirani sud u Cluju, Rumunjska) prihvatio prigovor međunarodne nenadležnosti rumunjskih sudova u sporu o izvanugovornoj i ugovornoj odgovornosti koji se vodi između dvaju društava osnovanih u skladu s poljskim pravom.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Na temelju članka 267. UFEU-a traži se tumačenje članka 25. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1215/2012).

Prethodna pitanja

1. Mogu li se odredbe članka 25. Uredbe br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća [od 12. prosinca 2012.] o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima tumačiti na način da se njima primatelju tražbine iz ugovora o javnoj nabavi priznaje pravo da se u odnosu na izvornu ugovornu stranu pozove na sporazum o nadležnosti sadržan u tom ugovoru, u slučaju kad je ugovorom o ustupu tražbine u skladu s nacionalnim pravom mjerodavnim za meritum spora izvršen prijenos tražbine i sporednih prava povezanih s tom tražbinom, ali ne i prijenos obveza koje proizlaze iz ugovora?

2. Je li u slučaju poput gore navedenog, u kontekstu utvrđivanja nadležnog suda, relevantno protivljenje strane koja je potpisala sporazum o nadležnosti i protiv koje se pokreće postupak? Je li potrebno da strana koja je potpisala sporazum ponovno izrazi suglasnost volje prije pokretanja ili istodobno s pokretanjem sudskog postupka kako bi se treća osoba koja je primatelj tražbine mogla pozvati na sporazum o nadležnosti?

Navedene odredbe prava Unije

Članak 267. UFEU-a;

članak 25. i članak 7. točka 2. Uredbe br. 1215/2012;

presuda od 7. veljače 2013., Refcomp SpA, C- 543/10, EU:C:2013:62;

presuda od 21. svibnja 2015., CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335;

presuda od 28. lipnja 2017., Leventis i Vafias, C-436/16, EU:C:2017:497;

presuda od 18. studenoga 2020., DelayFix, C-519/19, EU:C:2020:933.

Navedene nacionalne odredbe

Članci 361. do 363., 415., 416., 471., 472., 509. i 647. poljskog Građanskog zakonika. U skladu s člankom 509. stavkom 2. poljskog Građanskog zakonika „na vjerovnika se zajedno s tražbinom prenose i prava povezana s tražbinom, a osobito potraživanja s osnova zateznih kamata”.

Člankom 1068. stavkom 1. Codula român de procedură civilă (rumunjski Zakonik o građanskom postupku) predviđa se da se „[u] imovinskim predmetima strane [...] mogu sporazumjeti o sudu nadležnom za rješavanje spora koji je nastao ili može nastati i koji proizlazi iz odnosa s prekograničnim obilježjima. Sporazum se može sklopiti u pisanom obliku, telegramom, teleksom, telefaksom ili bilo kojim drugim komunikacijskim sredstvom koji omogućuje da se dokaže da je sporazum

sklopljen u pisanom obliku. Ako ne postoji drukčija ugovorna odredba, nadležnost izabranog suda je isključiva”.

Članak 1071. rumunjskog Zakonika o građanskom postupku, u skladu s kojim: „1.

Sud pred kojim je pokrenut postupak po službenoj dužnosti ispituje svoju međunarodnu nadležnost, pri čemu postupka u skladu s nacionalnim pravnim pravilima o nadležnosti. Ako utvrdi da nije nadležan ni on ni bilo koji drugi rumunjski sud, odbacuje tužbu zbog nenadležnosti rumunjskih sudova, ne dovodeći u pitanje primjenu članka 1070. Protiv odluke suda može se podnijeti žalba sudu višeg stupnja. 2. Na međunarodnu nenadležnost rumunjskih sudova može se pozvati u bilo kojoj fazi postupka, također izravno u žalbi. Odredbe članka 1067. i dalje se primjenjuju”.

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 Društvo E. B.SP. Z. O. O. (pravna osoba osnovana u skladu s poljskim pravom, u daljnjem tekstu: E. B.SP. ili žalitelj) podnijelo je 21. prosinca 2021. Tribunalulu Specializat Cluj (Specijalizirani sud u Cluju) tužbu protiv društva K. P.SP. Z. O. O. (pravna osoba osnovana u skladu s poljskim pravom, u daljnjem tekstu: (K. P.SP. ili druga stranka u žalbenom postupku) kojom je zahtijevalo da se društvu K. P.SP. naloži plaćanje iznosa od 14 092 308 poljskih zlota na ime naknade štete zajedno sa zateznim kamatama i drugim troškovima nastalima radi naplate tog iznosa, pri čemu se pozvalo na izvanugovornu i ugovornu odgovornost društva K. P.SP.
- 2 Naime, društvo E. B.SP. sklopilo je 24. ožujka 2017. s društvom E.PL. (pravna osoba osnovana u skladu s poljskim pravom) ugovor o javnoj nabavi koji se odnosio na pripremu zemljišta koje se nalazi u Poljskoj za izgradnju tvornice drvenih proizvoda. Društvo E. B.SP. sklopilo je 24. srpnja 2017. s društvom E.PL. ugovor koji se odnosio na glavne radove za izgradnju te tvornice u Poljskoj. Društvo E.PL sklopilo je 4. ožujka 2017. s društvom E. S. A. (pravna osoba osnovana u skladu s rumunjskim pravom) ugovor o podizvođenju radova. Društvo E. S. A. sklopilo je 10. srpnja 2017. s društvom K. P.SP. (pravna osoba osnovana u skladu s poljskim pravom) naknadni ugovor o podizvođenju radova. U skladu s njihovim odredbama svi navedeni ugovori uređeni su poljskim pravom.
- 3 Na temelju ugovora društvo E. S. A. ustupilo je 16. prosinca 2021. društvu E. B.SP. tražbinu s osnove naknade štete u iznosu od 14 050 878,35 poljskih zlota za koju je društvo E. S. A. tvrdilo da ima prema društvu K. P.SP. zbog štete koju je ono navodno pretrpjelo zbog nedostataka prilikom ispunjavanja obveza društva K. P.SP. koje je potonje društvo preuzelo ugovorom o podizvođenju radova sklopljenim 10. srpnja 2017.
- 4 U prilog svojim zahtjevima društvo E. B.SP. pozvalo se i na izvanugovornu odgovornost društva K. P.SP. (članci 415. i 416. u vezi s člancima 361. do 363. poljskog Građanskog zakonika) i na ugovornu odgovornost tog društva (članci 471. i 472. u vezi s člankom 647. i člancima 361. do 363. poljskog

Građanskog zakonika) te se, kako bi opravdalo dodjeljivanje nadležnosti Tribunalulu Specializat Cluj (Specijalizirani sud u Cluju), društvo E. B.SP. pozvalo na sporazum o nadležnosti sadržan u ugovoru o podizvođenju radova sklopljenom 10. srpnja 2017. između društava E. S. A. i K. P.SP., na temelju kojeg će se „eventualni sporovi rješavat[i] [...] pred sudom koji je nadležan prema sjedištu ugovorne strane”. S jedne strane, društvo E. B.SP. tvrdilo je da je, na temelju nacionalnog propisa mjerodavnog za meritum predmeta, odnosno članka 509. stavka 2. poljskog Građanskog zakonika, osim što je preuzelo tražbinu, isto tako preuzelo i sporedna prava povezana s tom tražbinom. S druge strane, uputilo je na članak 25. Uredbe br. 1215/2012.

- 5 Društvo K. P.SP. istaknulo je u svojem odgovoru na tužbu prigovor međunarodne nenadležnosti rumunjskih sudova, pri čemu je navelo: (a) kad je riječ o zahtjevima koji se temelje na izvanugovornoj odgovornosti, članak 7. točku 2. Uredbe br. 1215/2012 (društvo K. P.SP. navodi da se štetni događaj koji mu se stavlja na teret dogodio u Poljskoj, tako da su za rješavanje spora nadležni poljski sudovi) i (b) kad je riječ o zahtjevima koji se temelje na ugovornoj odgovornosti, da društvo E. B.SP. ima svojstvo treće strane u odnosu na ugovor koji sadržava sporazum o nadležnosti te da mu njegovo svojstvo primatelja tražbine ne daje pravo da se poziva na odredbe tog sporazuma.
- 6 Presudom od 19. prosinca 2022. Tribunalul Specializat Cluj (Specijalizirani sud u Cluju) prihvatio je prigovor međunarodne nenadležnosti koji je istaknulo društvo K. P.SP. te je, slijedom toga, odbacio tužbu zbog nenadležnosti rumunjskih sudova.
- 7 Protiv te presude društvo E. B.SP. podnijelo je 11. travnja 2023. žalbu Curtei de Apel Cluj (Žalbeni sud u Cluju).

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 8 Žalitelj tvrdi da se, u skladu s člankom 509. stavkom 2. poljskog Građanskog zakonika, u slučaju ugovora o ustupu tražbine na vjerovnika zajedno s tražbinom prenose i prava koja su povezana s tom tražbinom, a osobito potraživanja s osnova zateznih kamata, pri čemu naglašava da ustup tražbine dovodi do prijenosa potraživanja u imovinu primatelja tražbine odnosno vjerovnika, ali ne i do prijenosa obveza koje ustupitelj ima prema dužniku ustupljenog potraživanja. Također navodi da prema sudskoj praksi Sąda Najwyższoja (Vrhovni sud, Poljska) zajedno s prijenosom tražbine dolazi i do prijenosa prava povezanih s tom tražbinom, uključujući mogućnost pokretanja postupka pred sudom određenim u sporazumu o prorogaciji nadležnosti.
- 9 Društvo E. B.SP. upućuje na načela utvrđena sudskom praksom Suda u pogledu tumačenja članka 25. Uredbe br. 1215/2012, odnosno na presude u predmetima C-543/10, C-352/13, C-519/19 i C-436/16. Zatim navodi da je cilj sporazuma o nadležnosti utvrđivanje nadležnosti suda pred kojim se u skladu sa suglasnošću volja strana pokreće postupak u slučaju spora koji je nastao ili može nastati te da

su kriteriji koje Sud svojom sudskom praksom nalaže nacionalnim sudovima u pogledu provjera koje ti sudovi trebaju provesti kako bi utvrdili primjenjivost sporazuma o nadležnosti alternativni jer ih predstavlja suglasnost treće osobe ili prelazak prava i obveza izvorne ugovorne strane na treću osobu.

- 10 Žalitelj smatra da je pristupanje treće osobe sporazumu o nadležnosti, neovisno o trenutku u kojem ta osoba izrazi svoju suglasnost, dovoljno za učinkovitost tog sporazuma i da se od ugovorne strane više ne zahtijeva da ponovno izrazi suglasnost volje jer je navedeni sporazum obvezuje već od trenutka kad je na to pristala. Nacionalni sud stoga više nije dužan ispitati prelazak prava i obveza izvorne ugovorne strane na treću osobu jer se to ispitivanje zahtijeva kao supsidijaran i alternativni kriterij za provjeru učinkovitosti sporazuma o nadležnosti.
- 11 Žalitelj također tvrdi da je u presudama u predmetima C-543/10, C-352/13 i C-519/19 bila riječ o činjeničnim pretpostavkama koje se razlikuju od onih u glavnom postupku jer je u tim predmetima treća osoba pokrenula postupak protiv strane koja je potpisala ugovor na temelju pravila o nadležnosti općeg prava te se strana koja je potpisala ugovor koji je sadržavao sporazum o nadležnosti pozvala na taj sporazum na štetu treće osobe. Istodobno je u predmetu C-436/16 spor protiv treće osobe pred sudom određenim na temelju pravnih pravila koja nisu članak 25. Uredbe br. 1215/2012 pokrenula strana koja je potpisala sporazum o nadležnosti, a treća osoba koja nije imala nikakve veze sa sporazumom pozvala se na taj članak kako bi osporila nadležnost suda pred kojim je pokrenut postupak. Za razliku od tih slučajeva, u glavnom postupku žalitelj ima svojstvo primatelja tražbine iz ugovora o podizvođenju radova koji sadržava sporazum o nadležnosti te stoga ima pravo pozvati se na navedeni sporazum kako bi pokrenuo postupak pred sudom koji su izabrale strane u izvornom ugovoru.
- 12 Društvo E. B.SP. naglašava da je relevantan prelazak prava i obveza izvorne ugovorne strane na treću osobu jer je to uvjet o kojem ovisi primjenjivost sporazuma o nadležnosti u slučaju kad se druga ugovorna strana koja je potpisala sporazum na taj sporazum pozove u odnosu na treću osobu, zbog čega je potrebno pojasniti pitanje o tome je li treća osoba dužna poštovati sporazum o nadležnosti. Međutim, u glavnom postupku u odnosu na treću osobu nije istaknuta obveza poštovanja sporazuma o nadležnosti, nego treća osoba, suprotno tomu, iskorištava pravo da se pozove na taj sporazum, što je pravo koje ima na temelju učinaka koje ustup tražbine ima u skladu s nacionalnim pravom mjerodavnim za meritum predmeta.
- 13 Naposljetku, žalitelj tvrdi da se cjelokupnom sudskom praksom Suda u pogledu tumačenja članka 25. Uredbe br. 1215/2012 u području teretnica (C-71/83, C-159/97 i C-387/98), ugovora o osiguranju (C-201/82) i društvenog ugovora (C-214/89) potvrđuje stajalište prema kojem se na sporazum o nadležnosti može pozvati i u odnosu na treću osobu koja preuzima prava i obveze strane koja je potpisala taj sporazum, isto kao što se na sporazum o nadležnosti može pozvati osoba koja nije ugovorna strana i koja stječe prava koja proizlaze iz tog ugovora,

te da je dovoljna suglasnost koju je druga strana dala u trenutku sklapanja ugovora ako je ta suglasnost jasno izražena u ugovornim odredbama.

- 14 Žalitelj je sudu koji je uputio zahtjev prepustio ocjenu u pogledu odluke o potrebi za iskorištavanjem mehanizma zahtjeva za prethodnu odluku uređenog člankom 267. UFEU-a, ali je pritom upućivanje zahtjeva smatrao korisnim.
- 15 Druga stranka u žalbenom postupku izrazila je postupovno stajalište koje je dijametralno suprotno žaliteljevu stajalištu i koje je usredotočeno na načelo tumačenja odredbi članka 25. Uredbe br. 1215/2012 s obzirom na načelo autonomije volje i *intuitu personae* prirode sporazuma o nadležnosti.
- 16 Druga stranka u žalbenom postupku smatra da sporazum o nadležnosti može proizvoditi učinke samo između ugovornih strana, ali ne i prema trećoj osobi, a taj se zaključak temelji na *intuitu personae* prirodi predmetnog sporazuma koja proizlazi iz pregovora koji su se vodili između strana i izričito se odnosi na osobu druge ugovorne strane s kojom je dogovoren taj sporazum. Budući da je u skladu s člankom 25. Uredbe br. 1215/2012 materijalni uvjet valjanosti sporazuma o nadležnosti izričito upućivanje na pravni odnos iz kojeg može nastati spor koji će se riješiti pred odgovarajućim sudom, uvijek treba postojati sporazum o nadležnosti između stranaka spora, a taj sporazum, s obzirom na njegovu neovisnu prirodu, treba ocijeniti odvojeno od temeljnog ugovora. Argument u tom smislu predstavlja činjenica da su na temelju Uredbe br. 1215/2012 pravila u pogledu sporazuma o nadležnosti iz članka 25. neovisna u odnosu na problematiku nacionalnih zakona koji se odnose na obveze strana.
- 17 Društvo K. P.SP. također je istaknulo da se pravila iz članka 25. temelje na načelu autonomije stranaka, kao što je to utvrđeno uvodnom izjavom 19. Uredbe br. 1215/2012, pri čemu je navelo da se na temelju tog načela treća osoba ne može pozvati na sporazum o nadležnosti u odnosu na potpisnika tog sporazuma jer je suglasnost koju je potonji izrazio u pogledu navedenog sporazuma izražena zbog pravnog odnosa zasnovanog s drugom ugovornom stranom i ograničena je na njegove odnose s tom drugom stranom, a ne s trećim osobama koje su stekle prava koja proizlaze iz izvornog ugovora.
- 18 Naposljetku, druga stranka u žalbenom postupku istaknula je argument prema kojem pravno pravilo iz članka 25. Uredbe br. 1215/2012 predstavlja iznimku te ga stoga treba usko tumačiti i primjenjivati jer slučaj predviđen tim pravnim pravilom jest slučaj u kojem između strana postoji sporazum na temelju kojeg je nadležnost za rješavanje spora povezanog s određenim pravnim odnosom dodijeljena sudu države članice, zbog čega je nužno da sporazum o nadležnosti potječe od samih stranaka spora.
- 19 Druga stranka u žalbenom postupku u načelu se usprotivila upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku Sudu te je podredno formulirala četiri pitanja u kojima se načelno ističe potreba tumačenja članka 25. Uredbe br. 1215/2012.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 20 Sud koji je uputio zahtjev utvrđuje da su dvije mogućnosti tumačenja članka 25. Uredbe br. 1215/2012 koje navode stranke uvjerljive u posebnom slučaju u kojem treća osoba koja se poziva na sporazum o nadležnosti ima svojstvo primatelja tražbine iz ugovora koji sadržava taj sporazum te u kojem u skladu s nacionalnim zakonom izabranim kao *lex causae*, što je u ovom slučaju poljski zakon, primatelj preuzima samu tražbinu i sporedna prava povezana s tom tražbinom, ali ne i obveze koje je imala izvorna ugovorna strana.
- 21 Konkretno, poteškoća u tumačenju članka 25. Uredbe br. 1215/2012 koje treba pružiti žalbeni sud sastoji se u činjenici da se treća osoba koja je primatelj tražbine, iako nije u cijelosti preuzela sva prava i obveze strane iz ugovora koji se ustupa, poziva na sporazum o nadležnosti, pri čemu na taj način ostvaruje pravo u odnosu na dužnika ustupljene tražbine koji je prihvatio taj sporazum sklapanjem ugovora.
- 22 Kad je riječ o temelju koji žalitelj ističe kako bi se pozvao na sporazum o nadležnosti, odnosno o činjenici da je u skladu s nacionalnim pravom mjerodavnim za meritum predmeta on zajedno s tražbinom preuzeo i sporedna prava povezana s tom tražbinom, sud koji je uputio zahtjev navodi da iako kvalifikacija prava na pokretanje postupka pred određenim sudom kao prava koje predstavlja ili ne predstavlja sporedno pravo ustupljene tražbine na temelju sporazuma o nadležnosti može biti i pitanje obuhvaćeno primjenom pravila nacionalnog prava, ne može se zanemariti činjenica da se, po svemu sudeći, na sporazum o nadležnosti sadržan u ugovoru primatelj tražbine poziva prilikom ostvarivanja određenog prava koje je ugovorom priznato u korist ustupitelja, a ne na temelju obveze koju treba ispuniti sâm primatelj.
- 23 Sud koji je uputio zahtjev stoga priznaje da se ne može osporiti to da se svrha pravila o sporazumu o nadležnosti, koja proizlazi iz Uredbe br. 1215/2012, ogleda u načelu autonomije ugovornih strana, prema kojem treba postojati suglasnost volja strana u pogledu određenog suda nadležnog za rješavanje sporova koji su nastali ili mogu nastati i koji proizlaze iz određenog pravnog odnosa. Na temelju tog načela sporazum o nadležnosti može imati učinak samo u odnosu na strane koje su sklopile taj sporazum te se čini da se treća osoba, čak i kad stječe određene tražbine koje proizlaze iz temeljnog ugovora, ne može pozvati na sporazum o nadležnosti koji obvezuje samo izvorne ugovorne strane. Navedeni sud u tom pogledu upućuje na presude Suda u predmetima C-436/16 (točke 35. do 37.) i C-519/19 (točke 42. do 44.), u kojima se navodi da se provjera postojanja suglasnosti strana u pogledu sporazuma o nadležnosti treba odnositi na obje stranke spora, odnosno i na stranku koja se poziva na sporazum i na stranku protiv koje se poziva na taj sporazum, te da suglasnost potpisnika sporazuma treba ocijeniti s obzirom na protivnu stranku u sporu u kojem sudjeluje taj potpisnik.
- 24 S obzirom na opsežnu sudsku praksu Suda u području tumačenja članka 25. Uredbe br. 1215/2012 u određenim usko specijaliziranim sektorima, kao što su

teretnice (C-71/83, C-159/97 i C-387/98), osiguranje (C-201/82) i trgovačka društva (C-214/89), sud koji je uputio zahtjev tvrdi da je navedeno tumačenje ograničeno na sektore na koje se odnosi.

- 25 Sud koji je uputio zahtjev napominje da su kriteriji koji su utvrđeni sudskom praksom Suda kako bi sporazum o nadležnosti bio učinkovit uspostavljeni u predmetima u kojima se na taj sporazum pozivalo protiv treće osobe koja nije bila potpisnica tog sporazuma te se smatralo da treba provjeriti je li ta treća osoba izrazila suglasnost u tom pogledu ili, ako to nije slučaj, je li treća osoba preuzela sva prava i obveze strana i stoga također preuzela obvezu poštovanja navedenog sporazuma (predmeti C-543/10, C-352/13 i C-519/19). Ističe da se treća osoba pozivala na sporazum o nadležnosti samo u predmetu C-436/16. Međutim, u glavnom postupku ne poziva se na sporazum o nadležnosti u odnosu na treću osobu kako bi se u skladu s kriterijima utvrđenima sudskom praksom Suda provjerilo proizvodi li taj sporazum učinke.
- 26 Sud koji je uputio zahtjev stoga smatra korisnim uputiti određena pitanja kako bi se pojasnilo: i. na koji način treba tumačiti članak 25. Uredbe br. 1215/2012 u posebnom slučaju u kojem se na sporazum o nadležnosti poziva primatelj tražbine koji je na temelju ugovora o ustupu tražbine stekao prava koja proizlaze iz temeljnog ugovora koji sadržava sporazum o nadležnosti, ii. kao i stajalište (a) je li za učinkovitost tog sporazuma relevantno postupovno stajalište strane koja je potpisala sporazum o nadležnosti te (b) je li za učinkovitost tog sporazuma na koji se poziva treća osoba potrebno da potpisnik sporazuma ponovno izrazi suglasnost volje.
- 27 Sud koji je uputio zahtjev odlučuje o glavnom postupku kao žalbeni sud te je odluka koju donosi konačna.